

PAPER DETAILS

TITLE: Kütahya Sivil Mimari Örnekleri Kapsamında Kossuth Evinin Değerlendirilmesi ve Kurgusal Mekan Açısından Analizi

AUTHORS: Çağrı YALÇIN

PAGES: 153-162

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/668436>

KÜTAHYA SİVİL MİMARİ ÖRNEKLERİ KAPSAMINDA KOSSUTH EVİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE KURGUSAL MEKÂN AÇISINDAN ANALİZİ*

Çağrı YALÇIN¹

Öz

Bu araştırmanın amacı Kossuth Evi Müzesi ve diğer sivil mimari örneklerinin incelenerek değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarının kurgusal mekânlar aracılığıyla yumuşak güç unsuru olmak için uygunluğunun tasarım düzleminde analiz edilmesidir.

Kossuth Evi, Macar Özgürlük Savaşı'nın önderlerinden Lajos Kossuth'un 1850-1851 yılları arasında 56 kişilik mülteci grubuyla geldiği Kütahya'da ailesiyle misafir edildiği evdir. Ev 18.yy'a ait kentteki tek yapıdır. Kütahya ilinde, Şükrü Şeker Evi, Defterdar Konağı, Ispartalılar Konağı gibi 19. yy ve 20. yy'a ait pek çok sivil mimari örnekleri de bulunmaktadır. Kütahya ili coğrafi nitelikleri aracılığıyla sahip olduğu Roma'dan günümüze uzanan zengin kültürel çeşitliliğiyle pek çok farklı yapı tipine ve plan çeşidine ev sahipliği yapmaktadır. Yumuşak güç unsuru olarak kültürel temelin tanıtılmasında mimari öğeler kullanılmaktadır. Özellikle Japon görselleştirme sanatçısı ve yönetmenler Hayao Miyazaki ve Isao Takahata yumuşak güç unsuru olarak Japon kültürü ve Japon mimarisini eserleriyle Dünya'ya tanıtmaktadır. Ayrıca Amerika'da pek çok Hollywood yapımı film yumuşak güç unsuru olarak Amerikan kültür ve mimarisini tüm dünyaya taşımaktadır.

Bu araştırma sonucunda ise Kütahya ilinin kültürel altyapısıyla yumuşak güç unsuru olarak kurgusal mekanların oluşturulması ve farklı yorumlarla kentin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin global platformda doğru ve verimli tanıtımının yapılması açısından elverişli olduğu öngörülmüştür. Bu açıdan gerçekleştirilebilecek çalışmalar ve çözüm önerileri tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kütahya, Kossuth Evi Müzesi, Sivil Mimari, Kurgusal Mekân

THE EVALUATION OF KOSSUTH HOUSE IN KUTAHYA CIVIL ARCHITECTURE WITHIN THE EXAMPLES IN THE TERMS OF FICTIONAL SPACE ANALYSIS

Abstract

The purpose of this research is to examine the Kossuth House Museum and other examples of civil architecture and to analyze the results of the evaluation to be a soft power element through fictional spaces in the design areas.

Kossuth House is the house where Lajos Kossuth, one of the leaders of the Hungarian Freedom War, was hosted with his family in Kütahya between 1850-1851 with a group of 56 refugees. The house is the only building in the city belonging to the 18th century. There are many examples of civil architecture belonging to the 19th century and 20th century such as Şükrü Şeker Evi, Defterdar Konağı and Ispartalılar Mansion in Kütahya. Kütahya city has many different types of buildings and plan types with its rich cultural diversity from Rome to present day by means of its geographical characteristics. Architectural elements are used in the introduction of the cultural foundation as a soft power element. In particular, the Japanese visualization artist and directors Hayao Miyazaki and Isao Takahata introduce the Japanese culture and Japanese architecture to the world as a soft power element. In addition, many Hollywood-made films in the United States carry American culture and architecture to the whole world as a soft power element.

As a result of this research Kütahya for creation of fictional places as the soft power elements of the cultural infrastructure of the province and the construction of accurate and efficient introduction in the global platform of the city with different interpretations and the Republic of Turkey was estimated to be favorable terms. In this respect, the studies and solutions that can be realized in this respect are discussed.

Keywords: Kütahya, Kossuth House Museum, Civil Architecture, Fictional Space

* Bu çalışma 19-20 Kasım 2018 tarihleri arasında 1. Uluslararası Ahmet Yakupoğlu Şehir, Sanat ve Tasarım Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, cagri.yalcin@dpu.edu.tr

Giriş

İnsanlık tarihine bakıldığında; Kentsel Devrim’den bu yana, kent dokusu kent kimliğinin tanımlanmasında etkin bir rol oynamaktadır. Kent dokusunun oluşumunda ise yapı çeşitleri arasında en önemli olanı şüphesiz konuttur. Konutlar toplumun temeli olan ailenin barınma ihtiyacını karşılamasının yanı sıra, sayıca fazlalığıyla ve estetik açıdan görsel bütünlüğüyle kent belleğini oluşturan mimari yapılardandır. Aynı zamanda konutlar malzeme seçimi, tasarım ve yapım yöntemleriyle de kent kimliğine katkı sağlar ve onu tanımlar. Günümüzde kent kimliğine dolaylı yoldan katkı sağlayan bir diğer etken ise sinema, bilgisayar oyunu, diziler, animasyon filmleri gibi alanlarda oluşturulan yapımların kurgusal mekân tasarımlarıdır.

Kurgusal mekân, günümüzün teknolojik imkânları doğrultusunda tamamen veya kısmen uygulanabilmesi mümkün olmayan mekânlardır. Zaman-mekân ilişkisi kurgusal mekân kavramını biçimlendirebilir. Teknolojik imkânlar yeterli olsa dahi geçmişe dair bir anlatıda, mekânlar ancak kaynaklar ışığında yorumlanabilir, dönemin yaşantısına erişmek mümkün değildir. Zaman-mekân ilişkisi içinde kurgusal mekânlarda alternatif zaman dilimleri de yaratabilir. Kurgusal mekânlarda; geçmiş döneme ait tarihi bir olay mimari, teknolojik ve hatta sosyolojik açıdan yeniden tasarlanabileceği gibi geleceğin farklı alternatiflerini de hedef kitleye sunabilir. Teknolojinin gelişimi ve sonrasında oluşan imkânlar doğrultusunda sinema filmlerinde niteliksel ve niceliksel olarak bir artış gözlemlenmektedir. 1970’lerin sonu ve 1980’lerin başında, George Lucas’ın Star Wars filmlerinde kullanılan çekim teknikleri, çağdaş fantezi ve bilim kurgu sinemasına öncü olmuştur.

Çoğu zaman yeniden işlevlendirilen konutlar ve diğer mimari yapılar, kurgusal mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapımlarda (dizi, film, animasyon, bilgisayar oyunu vb) Avrupa ve Amerika’da çekim platosu olarak kullanılan mimari yapıların (konut, hastane, fabrika) rastlantısal olarak seçilmediği görülmektedir. Örneğin epidemik hastalıkların konu edildiği bir korku kurgu filminde kullanılan mekân, gerçek hayatta da salgın hastalık kontrol merkezi olarak kullanılmıştır. Bu duruma güncel örneklerden biri Ölümçül Deney (Resident Evil) filmindeki mekân tasarımı olarak gösterilebilir. Lindstedt Palace olarak bilinen ve 19. yy’da tasarlanan bu saray, geçmişte Nazi Almanyası’nda salgın hastalık merkezi olarak kullanıldığı bilinmektedir. Unesco Dünya Mirası Listesinde yer alan bu yapının, Almanyası’nın Postdam şehrine olan ilgiyi güncel tutarak, turizm açısından güçlendirdiği de söylenebilir. Kısacası sanat ve tasarımın birbirleriyle etkileşim halinde olduğu görülebilir. Avrupa ve Amerika’da kurgusal mekân tasarımı açısından yeniden işlevlendirilen mekânların yanı sıra, mevcutta var olmayan ve geçmiş dönemlere bakıldığında, bulunduğu ülkenin tasarım ve gelenekleriyle harmanlanıp tasarlanmış mekân tasarımları da görülebilir. Fantezi kurgu kategorisinde olan, Yüzüklerin Efendisi filmi için tasarlanan Hobbiton bu duruma güncel örneklerden biri olarak ele alınabilir. Tamamen film için tasarlanmış bu köy, beyaz perdeye aktarıldıktan sonra turistlerin ilgi alanı olmuştur. Yeni Zelanda’ya yapılan kültür turlarında özellikle bu bölgenin çok rağbet gördüğü bilinmektedir. Hobbiton bölgesinin genel müdürü Russell Alexander’a göre Yeni Zelanda turizmini geliştiren ve uluslararası boyutta tanıtımına büyük katkı sağlayan bu köy, sadece 2013 yılında 17,3 milyar dolar kazandırmıştır (“Fletcher”, 2015). Kısacası konutlar ülkelere, sanatsal ve mimari unsurlarıyla değer katarken, turizm odak noktası olarak bulunduğu ülkenin sosyo ekonomik açıdan da gelişimine katkı sağlarlar.

1. Kütahya Evleri, Kütahya Sivil Mimarisi

Kentin sivil mimarisinin en belirleyici parçası konutlardır. Sivil mimari; kentin yaşam tarzını ve sosyo ekonomik durumunu belirleyici özelliktedir. Kent mimarisi; konutun bulunduğu alanın ve coğrafyanın tektonik durumu, kültürel yapısı, sosyo ekonomik durumu gibi başlıca nedenlerle doğru orantıda biçimlenir.

Kütahya bölgesinde Osmanlı yapı tasarım diline hâkim olan doğal ahşap malzeme kullanıldığı görülmektedir. Bunun sebeplerinden bazılarının ise, ahşap malzeme kullanımındaki zanaat ustalığının diğer toplumlara göre gelişim göstermesi ve deprem risk bölgesinde yaşam şartlarının getirdiği güvenlik önlemleri doğrultusunda oluşum sağladığı söylenebilir. Anadolu, eski çağlardan beri depremler sıklığı bakımından Çin'den sonra ikinci sırada yer almaktadır.

Kütahya evleri, Kütahya kent kimliğini oluşturan başlıca unsurlardandır. Kütahya'nın bir şehzade şehri olması ve coğrafi konumu kenti jeopolitik bakımdan anlamlı ve önemli kılmaktadır. Bu kentin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel kodlarını da betimleyen bir özelliktir. Sağ ve sol kanatta çift olarak kullanılan kapı tokmaklarının, gelen misafirin cinsiyetini tanımlamasına imkân sağlayacak biçimde farklı ses vermesi, Kütahya sivil mimarisinin hassas ve detaycı bir bakış açısına sahip olduğunun bir göstergesidir. Kütahya Evleri Batı Anadolu Türk Evleri kuşağında yer almaktadır.

Eski Kütahya evlerinde geometrik süsleme tarzı daha çok dülgerlik, marangozluk tekniğine dahil sanatların işi olarak kendini gösterdiği halde, boyalı nakışlarda bitki esaslı (çiçekler, yapraklar ve dallar) motiflerin yer aldığı belirtilmektedir. (Aras & Budakçı & Erbüyür, 2005)

Evlerin süslemelerinde, motifler daha kolay, anlaşılır ve basit şekilde tasarlanmıştır. Dini yapılarda ise motifler görsel bütünlüğü sağlayacak biçimde sık aralıklarla mekân tasarımının geneline uygulanmıştır.

Sedirlerin alçak olması dolayısıyla yere yakın oturmak mecburiyetinde kalındığından tavanlar odanın en çok görülen kısmını oluşturmuşlardır. Bu yüzden evlerde süsleme bakımından en çok tavanlara önem verilmiştir. (Aras & Budacı & Erbüyür, 2005)

Kütahya Evleri:

- Güncel yaşam stilinin değişmesi
- Ahşap yapıların bakımının zor olması
- Restorasyon çalışmalarının maliyetlerinin yüksek olması
- Karasal iklime sahip bir kent olması nedeniyle konutların ısıtma ve iklimlendirmesinde yaşanan zorluklar gibi sebeplerle terk edilmiştir.

Bir kısmı yok olan veya yok olmaya yüz tutan Kütahya Evleri, korunması gereken kültür mirasımızın bir parçasıdır. “Konut mimarisi bakımından Anadolu’nun ahşap bölgesi içinde kalan Kütahya ve Emet evlerinin yapı sistemi, temel üstünde tümüyle ahşap malzeme ile kurulu olduğundan ömrü fazla uzun olmamıştır.” (Aras & Budakçı & Erbüyür, 2005, s.81)

Kütahya kentinin *Matrakçı Nasuh* tarafından yapılmış minyatürü kent hakkında bilgi veren en erken tarihli resimdir. Saraybosna doğumlu Nasuh bin Karagöz bin Abdullah el-Bosnavî yani kısaca Matrakçı Nasuh, Boşnak asıllı Osmanlı matematikçi, minyatürcü, tarihçi, hattat ve matrakçı olarak tarihe geçmiştir. Bu minyatürden de Kütahya'nın kale eteğine, nehir kenarına yeşillikli kırsal bir alana yayıldığı ve birbirine bitişik ve müstakil evlerinin bulunduğu, bu evlerin genellikle iki katlı oldukları anlaşılmaktadır (Halaç & Parla, 2012). Kaynaklara göre Matrakçı Nasuh'un yapılı çevre, kent ve topoloji tasvirleri gerçeğe yakındır.

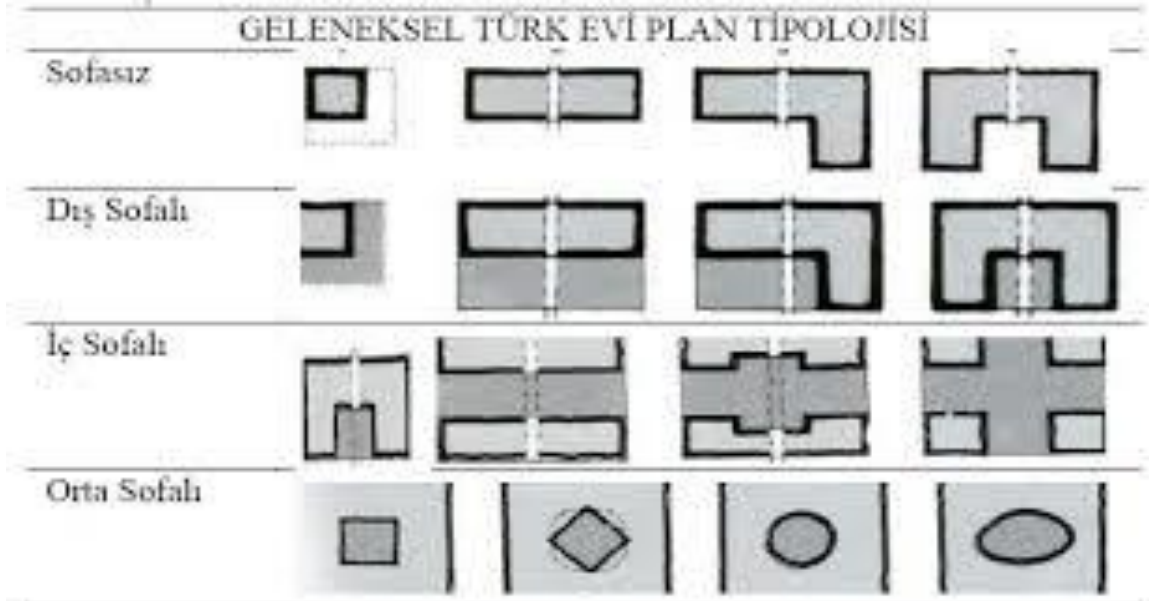
“Matrakçı'nın çizdiği detayların birbirlerine olan topolojik komşuluk ilişkilerinin oldukça uyumlu olduğu görülmektedir. Bütün bu değerlendirmeler sonucunda Matrakçı'nın çağının Google Earth'ü olarak nitelendirilmesi doğru bir tespit olacaktır.” (Selvi & Keskin, 2017, s.37)

2. Kossuth Müzesi

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Kütahya Kossuth Müzesi Börekçiler Mahallesi, Hacı Emin Sokakta yer almaktadır. Kapı numarası 1'dir. Sokak Macar Sokak olarak da

bilinmektedir. Kütahya müze müdürlüğünden verilen bilgiye göre; Hüseyin Hamdi Aydın Konağı Evi olan ve Kütahya Müzesi Müdürlüğü'ne bağlı olarak 19 Eylül 1982 yılından beri müze olarak kullanılan Kossuth Müzesi; 18.yy'dan kalan tek Kütahya Evi'dir. "Macar özgürlük savaşının önderlerinden Lajos Kossuth (1802-1894), ailesiyle birlikte 1850-1851 yılları arasında bu evde misafir edilmiş ve Macar anayasasının tasarısını bu evde hazırlamıştır" ("Kossuth", t.y.). Macar Evi olarak bilinen Kossuth Müzesi, Lajos Kossuth'tan kalan eşyalar ve yerel etnografik ürünlerle iç mekân olarak yeniden tefiş edilerek müzeye çevrilmiştir. Konutun 1850-1851 yılları arasında kullanım şeklini gösteren herhangi bir plan şeması ya da görsel bulunmamaktadır. Yalnızca odaların kullanım amaçları bilinmektedir ve müzenin iç mekân tasarımı da bu doğrultuda yapılmıştır. Müze olarak kullanılan Hüseyin Hamdi Aydın Konağı Evinin planları bulunmamaktadır ve Müze'de yer alan odalar etnografik eserlerin ve kişisel eşyaların korunması bakımından ancak dış sofadan görülebilmektedir. Odaların içine girmek mümkün olmadığından evin rölevesini almakta mümkün değildir. Bu nedenle evin iç mekan tasarımı ile ilgili incelemeler Kütahya Müze Müdürlüğü'nün yönlendirmesi doğrultusunda gerçekleştirilmiş, anlatım tabelaları, Kütahya müzeler rehberi ve bilgi broşüründen de faydalanılmıştır. İç mekân tasarımının analizi yerinde inceleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Halk arasında Macar Evi olarak tabir edilen Hüseyin Hamdi Aydın Konağı; 2 katlı ve 7 odalı bir ahşap sivil mimari örneğidir. Dış sofalı plan tipine sahiptir.

Şekil 1. Geleneksel Türk Evi Plan Tipolojisi

Kaynak: (Dikmen & Toruk, 2014, s.110)

Ahşap ana giriş kapısı üzerinde rüzgârlık ve yüzeyinde ise geleneksel geometrik süslemeler yer alır.

Görsel 1: Kossuth Müzesi Dış Cephe Görünümü

Kaynak: (Yazarın arşivinden)

Giriş kapısının ardından evin alt kısmında birkaç basamakla inilen kiler ve depoların bulunduğu alan mevcuttur. Yapı ayrıca geniş bir bahçeye sahiptir. Evin geniş dış cephesi bahçeye ve Kütahya Kale'sine bakmaktadır. Birkaç basamakla çıkılan giriş katında ilk olarak selamlık bölümü yer alır ve bu bölümünün ardından konuta geçiş yapılır. İlk katta yer alan diğer odalar sırasıyla yatak odası ve çalışma odasıdır. Selamlık bölümü erkekler için ayrılmıştır. Erkek misafirler bu bölümde ağırlanır. Geleneksel Türk oturma odası şeklinde tasarlanan selamlık bölümünde oturma elemanı olarak sedirler görülmektedir. Gün ışığından faydalanma pencereler aracılığıyla sağlanırken iklimlendirme hususunda ise ısıtma mangal ve ocak ile sağlanmıştır. Pencerelerde ahşap geniş aralıklı kafesler mevcuttur. Odanın sağ duvarında pencerenin karşısında ahşap dolap bulunur. Geometrik desenli ahşap tavan süslemesinde detaylı bir işçilik gözlemlenmektedir. Odada ayaklı, sarkaçlı kurmalı Osmanlı döneminden antika bir saat yer alır.

Görsel 2: Kossuth Müzesi Selamlık Bölümü

Kaynak: (Yazarın arşivinden)

Selamlık bölümünün yanında Lajos Kossuth ve Eşi Teresa Kossuth'un yatak odası bulunur. Bu odanın iç mekân tasarımı, geleneksel Türk Evi tasarım anlayışına örnektir. Odada yüklük vazifesi gören dolabın içerisinde, günümüzde ebeveyn banyo olarak tabir edilen ıslak hacimli mekân yer almaktadır. İklimlendirmede ısıtma ocak ile sağlanmıştır. Döneme ait ferforje metal iskeletli

karyola, aynalı etejer, iki adet ahşap tasarım iskemle ve sekizgen kahve sehпасı da odanın tefriş elemanları arasında yer alır. İşlemeli yatak örtüsü, ocak üzerindeki işlemeli örtü ve geleneksel desenlere sahip halıyla iç mekân tekstilleri de dönemi yansıtmaktadır. Ocakla aynı duvarda yer alan niş içerisindeki dolapta, kömürlü ütü, ibrik gibi döneme ait işlevsel ve dekoratif öğeler görülmektedir. Yatağın ayakucundaki sandık, hem görsel dekoratif bir öğe hem de bir depolama elemanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Tavan süslemesi selamlıktan daha detaylı ve özenli bir süsleme yöntemi ve geometrik desenlerle tasarlanmıştır. Odada gün ışığı ile aydınlatma sağlayabilecek herhangi bir pencere bulunmamaktadır.

Görsel 3: Kossuth Müzesi Yatak Odası

Kaynak: (Yazarın arşivinden)

Yatak odasının ardından Lajos Kossuth'un çalışma odası yer alır. Çalışma odasının tavanı da yatak odasında olduğu gibi detaylı ve özgün bir geometrik ahşap süslemeye sahiptir ancak yatak odasından farklı olarak çalışma odasında organik formlara sahip ahşap tavan göbeği bulunmaktadır. Bir masa ve dört adet ahşap antika sandalye yer alır. İklimlendirme bakımından ısıtma, ocak ile sağlanır. Kapağın iç kısmı metal işlemeli ahşap bir sandık, sarkaçlı bir duvar saati, yağlıboya portre gibi dekoratif öğeler yer alır. Hem dekoratif hem de depolama amaçlı bir başka sandıkta bulunmaktadır. Ahşap çekmeceli çalışma masası pencerenin önünde yer alır.

Görsel 4: Lajos Kossuth'a ait Çalışma Odası

Kaynak: (Yazarın arşivinden)

İkinci katta hol kısmında, sedirlerle manzaranın bir bütün olarak izlenebileceği bahçeye bakan bir avluyu andıran, dış sofa aracılığıyla geniş bir balkon oluşturulmuştur. Bu özellik Türk evlerinin pek çoğunda görülmemektedir. Ayrıca bu balkonun devamında, dar açıklıklı kafeslerin olduğu ve

sokağa bakan başka bir ufak yarı açık mekân yer alır. Bu kısma üç basamakla ulaşılır. Üst katta Baş Oda, Aile Odası ve Anı Odası yer alır. Baş Oda salon görünümündedir ve sokağa bakmaktadır. Mekânda, gün ışığı kullanımı ise geniş açıklıklı ahşap kafeslere sahip dikdörtgen pencerelerle sağlanır. Bu pencerelerin üzerinde ise organik formlara sahip ahşap dekoratif pencereler yer almaktadır. Ahşap tavan süslemesi selamlıkta olduğu gibi geometrik formlara sahiptir. Çalışma odasında olduğu gibi ahşap bir göbek vardır ancak geometrik formlar da yer almaktadır. Gün ışığından faydalanma pencereler aracılığıyla sağlanırken iklimlendirme hususunda ısıtma mangal ve ocak ile sağlanır. Ocağın yan tarafında niş içerisinde dolap yer alır. Oturma elemanı olarak duvar boyunca uzanan bir sedir yer almaktadır. Duvarda sarkaçlı antika bir saat, kılıçlar gibi dekoratif dönemsel öğeler mevcuttur.

Kossuth aile odasında ise ahşap dikmelerle ayrılan ve bir basamak kot farkına sahip olan bölümde, duvar boyunca oturma elemanı olarak sedir bulunmaktadır. Bu kısımda döneme ve Kossuth'un ailesine ait geleneksel Macar kadın ve çocuk kıyafeti sergilenmektedir. Duvarlarda ise yağlıboya tablolar bulunmaktadır. Aile odası bölümü orta soyluların oturma odasıdır. Kossuth'un toplumsal tabakasının çevresinde bulunan tipik eşyalar sergilenmektedir. Odanın geri kalan kısmında yağlıboya tablolar gözlemlenmektedir. Ayaklı ahşap bir büfe ve duvarda yer alan niş içerisinde porselenler sergilenmektedir. Döneme ve Kossuth'a ait bir piyano ve taburesi ise tek basamaklı bir başka kot farkı üzerinde yer almaktadır. Tavanda geometrik süslemeler görülmektedir. İklimlendirme hususunda ısıtma yine ocak ile sağlanmıştır. Gün ışığından faydalanmak için pencere bulunmamaktadır.

Anı odasında tavanda geometrik süslemeler mevcuttur. Duvar boyunca yüklük görevi gören bir dolap vardır. İklimlendirme ise ısıtma ocak aracılığıyla sağlanır. 19.yy Macar erkek giysileri, askeri üniformalar, erkek çocuk kıyafetleri mevcuttur. Bu kıyafetler orta soylu erkek kıyafetleridir. Duvarlarda Macar başkentine ait yağlıboya tabloları bulunmaktadır. Ayrıca bir giysi sandığı da sergilenmektedir.

Bu katta yer alan diğer odalar yemek odası, yatak odası ve çocuklara ait bir oda ile çalışma odasıdır. Kossuth'un çalışma odası müzede ilgi çeken noktalardandır. L.Kossuth'a ait müzik aletleri, tütün kıyacağı, tabaka gibi objelerin yanı sıra yazmış olduğu Türkçe gramer kitabının da fotokopileri bulunmaktadır. Ayrıca L. Kossuth'a ait XVIII. yüzyıldan kalma bir piyano, Macar porselen yemek takımları ve Budapeşte'nin eski fotoğrafları sergilenmektedir.

İç mekânda ferforje yataklar, şifonyerler, aynalar, mangallar, oturma elemanları da tefrişte bulunmaktadır. O döneme ait giyim kuşam kısaca tekstil anlayışı da müzede sergilenirken Türk Evi'nin etnografik yapısına dair parçalar yer almaktadır.

3. Lajos Kossuth

Asıl adı Lajos Kossuth de Udvard et Kossuthfalva olan ve Louis Kossuth olarak da bilinen Macar halkının özgürlüğüne kavuşmasında önemli rol oynamış 19 Eylül 1802'de Macaristan Krallığı'na bağlı Monok'ta doğan ve 20 Mart 1894'te İtalya Krallığı'na bağlı Turin'de ölen 1848-1849 yıllarında Macar Devrimine önderlik eden Devlet Adamı, Politikacı, Avukat ve Gazetecidir.

Beraberinde elli altı mülteci ile birlikte Osmanlı İmparatorluğuna sığınan Kossuth bir yıl Kütahya kentinde misafir edilmiştir. "1848 yılı baharında Rusya'nın ikinci müdahalesinin baskısını İç İşleri Bakanı Bartholomev Szemere ile birlikte Maliye Bakanı'yken hissetmiş ve ülkeyi terk etmiştir" (Horváth, 1931, s.612). Lajos Kossuth beraberindeki mültecilerle birlikte Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır. Kaynaklarda, Avusturya ve Rusya'nın Kossuth'un taraflarına iadesinin istendiği buna karşılık, Osmanlı Devletimizin ise kendine sığınan bu mültecileri daha güvenli bir yer olarak tanımladığı Kütahya'ya gönderme kararı aldığı belirtilmektedir. Dönemin padişahı I. Abdülhamit Han'ın yaptığı açıklamalarda; gerekirse tacını ve tahtını vereceğini ama devletimize sığınanları asla vermeyeceğini dile getirmiştir. Lajos Kossuth ise; "Bugünkü hayatımı ve

hürriyetimi Avusturya ve Rusya'nın tehditlerine baskılarına rağmen beni ve arkadaşlarımı muhafaza eden Türklere borçluyum. O Türklere ki yüksek hislerle ve insan haklarına saygılı oluşları ile hiçbir tehdiye boyun eğmediler'' (Kütahya Müzeler Rehberi, 2018, s.20). Osmanlı'nın hassas diplomasi çalışmaları neticesinde Macar anayasası taslağının bu evde tasarlanması, Macar halkı ve Kütahya kenti arasında kent kimliği üzerinden bir bağ oluşmasını sağlamıştır. Kent belleğindeki sembolik yapı işlevini üstlenmiştir.

Kossuth adına dünyanın pek çok ülkesinde ve kentinde mimari sembollere rastlamak mümkündür. Şüphesiz ki bunların kültürel anlamda en detaylı ve geniş kapsamlı olanı Kütahya Kossuth Müzesidir. Osmanlı İmparatorluğu tarafından Kütahya ilinde Kossuth için tahsis edilen konut, bugün de Türk-Macar dostluğunu sembolize eden ve pekiştiren önemli bir yapıdır. Güç ve güç dengesi, uluslararası ilişkiler biliminin temelini oluşturmaktadır. Güç kavramı kapsamında tarih boyunca süregelen ancak 1990'lı yıllarda Joseph Nye tarafından ilk kez tanımlanan yumuşak güç kavramına istinaden, Osmanlı İmparatorluğu'nun dostane misafirliği ve Türk-Macar dostluğunu sürdüren Kossuth Evi, yapısal kimliğiyle bir yumuşak güç unsuru olarak kabul edilebilir. Kısacası multidisipliner boyutta yumuşak güç kavramı; bir ülkenin kültürünün, sanat ve tasarım gücü kullanılarak, tasarım nesnesi haline getirilmesiyle, global açıdan toplumlarda esin kaynağı olmasını sağlar.

Gücü inşacı ve neo-liberal bir yaklaşım çerçevesinde ele alan yumuşak güç, Joseph S. Nye tarafından ilk kez "Liderliğe Zorunluluk: Amerikan Gücünün Değişen Doğası" adlı eserinde, Amerikan ulusunun 1980'ler boyunca düşüşte olduğu bir dönemde Amerika Birleşik Devletleri hegemonyasının sürdüğünü açıklamak amacıyla ele alınmış bir kavramdır. (Özel, 2018, s.1)

Yumuşak Güç kullanımının kamu diplomasisi ölçeğinde Türkiye'de profesyonel anlamda bilinçli olarak kullanılmaya başlanması ise 1.Başkan Sayın Recep Tayyip Erdoğan döneminde İbrahim Kalın sözcülüğünde gerçekleşmiştir.

4. Sonuç

Müze, Türk-Macar dostluğuna dair pek çok etkinliğe ev sahipliği yapmış ve Macarların özgürlük yıldönümleri birçok kez bu mekânda kutlanmıştır. Müzenin bu fonksiyonu Türk-Macar dostluğunu pekiştirecek bir kültür merkezi projesiyle desteklenebilir. Kültür merkezinin yaratacağı canlılık Kütahya sivil mimari örneklerinin restorasyonunu da hızlandıracak ve kente bir ivme kazandıracaktır. Müze ve bahçesi diğer kültürel faaliyetler için de bir saha olarak görülebilir ve bu amaçla kullanımını teşvik edici ulusal ve uluslararası projeler geliştirilebilir. Müzede levha ve tabelalarda mekânları tanımlayan Macar diline aitte çeviriler bulunması başarılıdır. Bu bağlamda;

- Kentin kültürel ve tarihi değerini pekiştirecek sempozyumlar, kongreler düzenlenebilir.
- Kentte bulunan eğitim kurumlarında her düzeyde kent araştırmaları üzerine ödevler ve araştırmalar verilebilir ve nitelikli çalışmalardan özel bir arşiv ya da kent kütüphanesi oluşturabilir.
- Turistik çekiciliğin artırılması bakımından kentteki konaklama mekânlarının sayısı ve niteliği artırılabilir. Turizm bakanlığından destek istenebilir.

Bu araştırma sonucunda ise Kütahya ilinin kültürel altyapısıyla yumuşak güç unsuru olarak kurgusal mekânların oluşturulması ve farklı yorumlarla kentin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin global platformda doğru ve verimli tanıtımının yapılması açısından elverişli olduğu öngörülmüştür. Kurgusal mekânlar çağın getirdiği teknolojik gelişmeler ve gerektirdiği küresel mobilize bilgi aktarım yöntemleriyle ön plana çıkarılabilir.

Konu ile ilgili kurgusal mekân çalışmaları olarak;

- Sanal Müze çalışması yapılabilir. Bu sanal müze Macar-Türk dostluğunun gelişmesine ve dünya tarafından gözlemlenmesine olanak sağlayabilir.
- Akademik çalışmalara yön vermek üzere belgesel bir film çekilebilir.
- Geniş kitlelere ulaşmak için sinema filmi çekilebilir.
- Genç kuşaklara, küçük yaşta kent kimliği ve kent belleği kazandırabilmek için çizgi film veya animasyon filmi çekilebilir.
- Kütahya sivil mimarisini sahne olarak kullanarak küresel tanınırlığını arttıracak bir bilgisayar oyunu oluşturabilir.7

Kaynakça

- A winter. (t.y.). <https://findingnyc.com/2017/03/12/riverside-park/> adresinden erişildi.
- Aras, R., Budakçı, M., & Erbüyür, M. (2005). Kütahya merkez ve Emet ilçesi geleneksel Türk evi tavanları. *Politeknik Dergisi Journal of Polytechnic*, 8(1), 81 - 86.
- Arık, Ş. F. (1994). Selçuklular zamanında Anadolu'da meydana gelen depremler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, 16(27), 13 – 32.
- Çobancaoğlu, T. (2001). Himis construction system in traditional Turkish wooden houses. P. B. Lourenço & P. Roca (Eds.), *Historical Constructions Possibilities of Numerical and Experimental Techniques: Proceedings of the 3rd International Seminar* içinde (ss. 799 – 810). Guimarães, Portugal: University of Minho.
- Dikmen, B. Ç., & Toruk, F. (2015). Geleneksel Göynük evlerinin mekânsal yapısı ve koruma önerileri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 99-128.
- Fletcher, H. (2015). <https://insights.nzherald.co.nz/article/new-zealand-regional-economy/> adresinden erişildi.
- Gökdemir, A., Demirel, C., & Kurt, Ç. (2014). Investigation of architecture and structural deterioration factors of historical Kütahya houses. *BAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 39 – 50.
- Halaç, H. H., & Parla, C. (2012). 1 no.lu şerhiye sicil defterine göre 17. yüzyıl sonu 18. yüzyıl başında Kütahya'da konut tipolojisi (1695-1703). *Humanities Sciences*, 7(3), 205 – 221.
- Hidayetoğlu, M. L. (2013). Geleneksel Türk evi donatı elemanlarının restorasyonu ve çağdaş yapılarda yeniden kullanımı: Bir şerbetlik örneği. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 291-301.
- Horváth, E. (1931). Kossuth and palmerston (1848-1849). *The Slavonic and East European Review*, 9(27), 612-631.
- Hürriyet.(2016). Macaristan'ın Özgürlük Savaşı'nın 168. yıl dönümü. <http://www.hurriyet.com.tr/macaristanin-ozgurluk-savasinin-168-yil-donumu-37262235> adresinden erişildi.
- İşler, E., & Aras, R. (2013). Kastamonu merkez, Daday ve Safranbolu geleneksel Türk evi tavanları. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 6(11), 166 – 180.
- Kossuth, L. (1959). Louis Kossuth blue plaque in London. http://www.blueplaqueplaces.co.uk/louis-kossuth-blue-plaque-in-london-342#.W_HZE-gzbIU adresinden erişildi.
- Kütahya Medya. (t.y.). <http://www.medyakutahya.com/haber/9831-kossuth-kutahyadaki-evinde-anildi> adresinden erişildi.

Kütahya Müzeleri Rehberi. (2018). TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Kütahya Müzesi. (t.y.). <https://kutahyamuzesi.gov.tr/kossuth-muzesi/> adresinden erişildi.

Lajos Kossuth. (t.y.). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kutahya/gezilecekyer/lajos-kossuth-muzesi> adresinden erişildi.

Macar Milli. (2008). <https://www.haberler.com/macar-milli-kahramani-kossuth-kutahya-daki-evinde-haberi/> adresinden erişildi.

Özel, C. (2017). Yumuşak güce bütünsel bakış. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 1 – 27.

Selvi, Z. H., & Keskin, B. G. (2017). Matrakçı Nasuh'un Galata ve İstanbul minyatürlerinin harita tekniği açısından incelenmesi. *İstem*, 29, 25-39.

Tuztaşı, U., & Aşkun, İ. (2013). Türk evi idealleştirmesinde Osmanlı evi ve Anadolu evi kavramlarının ortaklıklarına ilişkin işlevsel açıklamalar, *Bilig*, 66, 273-296.